

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului

în cauza civilă

Societate cu Răspundere Limitată „Eldj-Fruit” împotriva
Societății cu Răspundere Limitată „Cidonia”

(încasarea datoriei)

împotriva deciziei din 22 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău

Dosarul nr. 2rac-29/23

NR. PIGD 2-20148344-01-2rac-31012023

Recursul declarat înainte de 1 septembrie 2023 este admis, întrucât instanța de apel a apreciat în mod eronat probatoriul administrat, a interpretat eronat clauzele contractuale și nu a examinat în mod complet circumstanțele esențiale ale cauzei, ceea ce a condus la stabilirea greșită a imputabilității neexecutării contractului dintre părți.

Judecătoria Ungheni - jud. R. Costru
Curtea de Apel Chișinău - jud. A. Pahopol, R. Pulbere, V. Mihaila

29 aprilie 2026

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Eldj-Fruit”, reprezentată de avocatul Sorin Brumă,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*
Ion Munteanu,
Gheorghe Stratulat, *judecători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 20 noiembrie 2020, Societatea cu Răspundere Limitată „Eldj-Fruit”, a depus o cerere de chemare în judecată, ulterior concretizată, împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Cidonia” privind încasarea datoriei.

2. În motivarea acțiunii a indicat că la 6 iulie 2020, între Societatea cu Răspundere Limitată „Cidonia” (vânzător) și Societatea cu Răspundere Limitată „Eldj-Fruit” (cumpărător) a fost încheiat contractul de vânzare-cumpărare nr. 9, pentru 250 tone de mere „Discoveri”, predate după plata sumei de 7 lei/kg.

3. Reclamanta a transferat în contul pârâtei 430000 lei (280000 lei la 13.07.2020 și 150000 lei la 22.07.2020). Din cauza lipsei mărfii, vânzătorul a restituit 111000 lei, rezultând o datorie de 319000 lei.

4. Societatea cu Răspundere Limitată „Cidonia” nu a livrat marfa convenită și nu a prezentat documente care să ateste calitatea acesteia conform Legii nr. 228/2010. Prin declarația de rezoluțiune din 9 octombrie 2020, Societatea cu Răspundere Limitată „Eldj-Fruit” a informat vânzătorul despre rezoluțiunea contractului, dar acesta nu a răspuns. Deoarece pârâtul nu a restituit suma de 319000 lei, a solicitat încasarea datoriei, dobânda de întârziere calculată conform art. 942 Cod civil, taxa de stat și cheltuieli de asistență juridică.

5. La 23 decembrie 2021, reclamanta a depus cerere de concretizare, majorând dobânda și taxa de stat, precum și solicitând dobânda pentru perioada ulterioară pronunțării hotărârii.

6. La 28 septembrie 2021, Societatea cu Răspundere Limitată „Cidonia” a depus cerere reconvențională, care a fost restituită de instanță prin încheierea din 23.12.2021, ca necorespunzătoare prevederilor art. 173 alin. (1) Cod procedură civilă.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

7. Prin hotărârea din 24 mai 2022 a Judecătoriei Ungheni, s-a admis parțial acțiunea. S-a încasat de la Societatea cu Răspundere Limitată „Cidonia”, în

beneficiul Societății cu Răspundere Limitată „Eldj-Fruit”, datoria în sumă de 319.000 lei, dobânda de întârziere în sumă de 43088,16 lei, cheltuieli de judecată sub formă de taxă de stat în sumă de 10862,69 lei și cheltuieli de asistență juridică în sumă de 10000 lei, în total 382950,85 lei. În rest, acțiunea a fost respinsă.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

8. La 27 mai 2022, Societatea cu Răspundere Limitată „Cidonia”, a depus apel împotriva hotărârii din 24 mai 2022 a Judecătoriei Ungheni, sediul Central, solicitând casarea acesteia și respingerea acțiunii ca neîntemeiată, invocând că instanța de fond a interpretat eronat clauzele contractuale și normele de drept, reținând greșit lipsa unei date de livrare, deși cumpărătorul „Eldj-Fruit” SRL avea obligația de a stabili și comunica momentul ridicării mărfii. A invocat că reclamantul nu a probat că ar fi informat vânzătorul sau că s-ar fi prezentat pentru preluarea merelor, iar instanța ar fi ignorat aceste aspecte și declarațiile martorilor privind intervenția cumpărătorului asupra mărfii.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

9. Prin decizia din 22 noiembrie 2022, Curtea de Apel Chișinău, a admis apelul declarat, a casat integral hotărârea Judecătoriei Ungheni din 24 mai 2022 și a respins ca neîntemeiată cererea Societății cu Răspundere Limitată „Eldj-Fruit”.

10. În motivarea soluției, instanța de apel a reținut că la 06 iulie 2020 între SRL „Cidonia”, în calitate de vânzător, și SRL „Eldj-Fruit”, în calitate de cumpărător, a fost încheiat contractul de vânzare-cumpărare, având ca obiect 250 tone de mere de soiul „Discoveri” din livada situată în satul Zagarancea. Potrivit clauzelor contractuale, cumpărătorul a declarat că nu are pretenții la calitatea mărfii și și-a asumat obligația de a stabili în mod independent perioada și condițiile ridicării mărfii, inclusiv de a informa vânzătorul în termen rezonabil, precum și obligația de a asigura primirea, inspectarea și transportarea acesteia.

11. Analizând pretențiile formulate de „Eldj-Fruit” SRL instanța de apel a constatat că reclamanta a invocat neexecutarea obligațiilor de către vânzător, inclusiv lipsa documentelor privind calitatea mărfii și nepredarea acesteia, notificând rezoluțiunea contractului și solicitând restituirea sumei de 319000 lei și a dobânzii de întârziere.

12. Instanța de apel a constatat că reclamanta nu a prezentat probe pertinente care să confirme că ar fi informat vânzătorul despre data și cantitatea mărfii ce urma a fi ridicată sau că s-ar fi prezentat pentru preluarea acesteia, iar vânzătorul ar fi refuzat executarea obligațiilor contractuale. Totodată, în baza declarațiilor martorilor, a reținut că reclamanta ar fi intervenit asupra mărfii prin tratarea acesteia cu substanțe chimice, fără ca vânzătorul să-și asume răspunderea pentru eventualele efecte. Instanța a mai observat că reclamanta a încheiat în aceeași

perioadă un alt contract pentru produse similare din aceeași livadă, pe care le-a recepționat fără obiecții, ceea ce ar confirma disponibilitatea mărfii la vânzător.

13. A mai reținut că nu a fost probat refuzul vânzătorului de a-și executa obligațiile privind culesul și predarea mărfii, în timp ce cumpărătorul nu și-a executat obligațiile asumate de a determina și comunica condițiile livrării.

14. În aceste condiții, instanța de apel a concluzionat că neexecutarea contractului este imputabilă cumpărătorului, care nu și-a executat obligațiile contractuale, reținând inclusiv incidența dispozițiilor art. 886 Cod civil privind întârzierea creditorului, și a considerat nefondate concluziile instanței de fond privind culpa vânzătorului.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

15. La 5 ianuarie 2023, Societatea cu Răspundere Limitată „Eldj-Fruit”, reprezentată de avocatul Sorin Brumă, a depus o cerere de recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 22 noiembrie 2022, solicitând casarea integrală a acesteia și pronunțarea unei noi decizii prin care să fie menținută hotărârea primei instanțe din 24 mai 2022.

16. În motivarea recursului, recurenta a susținut că decizia instanței de apel a fost pronunțată cu încălcarea legii, prin aplicarea eronată a clauzelor contractuale și a Codului civil, atribuind neîntemeiat neexecutarea obligațiilor cumpărătorului. Recurenta a susținut că vânzătorul „Cidonia” SRL nu și-a îndeplinit obligațiile contractuale privind livrarea și calitatea merelor. Instanța a ignorat probe scrise relevante, s-a bazat pe declarații ale unor martori fără legătură cu contractul și nu a analizat notificările și dovezile privind neexecutarea obligațiilor de către vânzător, fapt ce a condus la lezarea drepturilor reclamantei.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

17. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.”

18. Art. XI alin. (1) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative: „(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct. 1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 1 septembrie 2023.”

19. Art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție):

„Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursurilor”.

20. Art. 434 alin.(1) din Codul de procedură civilă:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.”

21. Art. 432 alin. (1) – (5) din Codul de procedură civilă (în vigoare la data depunerii recursului):

„(1) Părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;

b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;

c) a interpretat în mod eronat legea;

d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.”

22. Art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța, după ce judecă recursul, este în drept:

f) să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.”

23. Art. 27 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.”

24. Art. 901 alin. (1) din Codul civil:

„(1) Atunci când, fără justificare, debitorul nu își execută obligația, creditorul poate, în condițiile legii și, după caz, ale contractului, la alegerea sa:

- a) să ceară executarea silită a obligației;
- b) să suspende executarea obligației corelative;
- c) să reducă obligația sa corelativă;
- d) să recurgă la rezoluțiunea contractului;
- e) să ceară plata de despăgubiri pentru prejudiciul suferit prin neexecutare;

f) să exercite orice alt mijloc juridic de apărare, prevăzut de lege sau contract, pentru realizarea dreptului său încălcat prin neexecutare.”

25. Art. 921 alin. (1) din Codul civil:

„(1) Dreptul la rezoluțiune se exercită de către partea îndreptățită prin declarație scrisă notificată celeilalte părți contractante.”

26. Art. 926 alin. (1) din Codul civil:

„(1) Prin efectul rezoluțiunii o parte contractantă (beneficiarul) care a primit vreo prestație prin executarea obligațiilor de către cealaltă parte contractantă în temeiul contractului supus rezoluțiunii sau al tranșei contractului supusă rezoluțiunii este obligată să i-o restituie. În cazul în care ambelor părți contractante le revin obligații de restituire, obligațiile sînt corelative.”

27. Art. 992 din Codul civil:

„Contract este acordul de voință realizat între două sau mai multe persoane prin care se stabilesc, se modifică sau se sting raporturi juridice.”

28. Art. 1108 alin. (1) și (2) din Codul civil:

„(1) Prin contractul de vânzare-cumpărare, o parte (vînzător) se obligă să predea un bun în proprietate celeilalte părți (cumpărător), iar aceasta se obligă să preia bunul și să plătească prețul convenit.

(2) Vînzătorul se obligă să remită, concomitent cu predarea bunului, documentele referitoare la bun, prevăzute de lege, dacă în contractul de vânzare-cumpărare nu este prevăzut altfel.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

29. Sub aspectul termenului de declarare a recursului, Completul de judecată reține că dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat în ședință

publică la 22 noiembrie 2022, iar decizia motivată a fost expediată participanților la proces la 28 decembrie 2022 (f.d. 215, vol. I). Prin urmare, recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Eldj-Fruit”, reprezentată de avocatul Sorin Brumă, la 5 ianuarie 2023, se consideră depus în termen (a se vedea pct. 20).

30. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 1 septembrie 2023. Astfel, Completul de judecată va examina recursul prin prisma temeiurilor prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă în vigoare la momentul depunerii recursului, la caz, 5 ianuarie 2023.

31. Examinând motivele invocate în cererea de recurs în raport cu actele și lucrările dosarului, precum și prin prisma dispozițiilor legale incidente, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că recursul este întemeiat și urmează a fi admis, întrucât soluția instanței de apel este rezultatul faptului că a nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicabilă, temei prevăzut la art. 432 alin. (2) lit. a) din Codul de procedură civilă în vigoare la 5 ianuarie 2023.

32. În speță, instanța de apel a fundamentat soluția de respingere a acțiunii pe concluzia că reclamanta „Eldj-Fruit” SRL nu a demonstrat executarea obligațiilor contractuale ce îi reveneau, în special obligația de a notifica vânzătorul cu privire la periodicitatea livrării și de a se prezenta pentru ridicarea mărfii, atribuind o importanță determinantă acestor pretinse omisiuni.

33. Cu toate acestea, obiectul acțiunii este altul, decât cel examinat de instanța de apel. Problematika cauzei nu se referea la verificarea corectitudinii respectării obligațiilor contractuale asumate prin contractul de vânzare-cumpărare din 6 iulie 2020, ci în a verifica temeinicia pretenției reclamantei privind încasarea sumei de 319.000 lei, pretinsă ca efect al rezoluțiunii contractului și al restituirii prestațiilor executate în temeiul acestuia.

34. Din materialele cauzei rezultă că reclamanta a transferat în temeiul contractului suma totală de 430000 lei, din care pârâta a restituit doar 111000 lei, diferența de 319000 lei rămânând nerecuperată. Totodată, prin declarația din 9 octombrie 2020, reclamanta a notificat pârâtei rezoluțiunea contractului. În aceste coordonate, obiectul dedus judecării nu mai era executarea în natură a obligațiilor contractuale, ci restituirea prestației bănești efectuate în baza unui raport contractual pe care reclamanta a înțeles să îl desființeze pentru neexecutare.

35. Sub acest aspect, instanța de apel a determinat eronat obiectul litigiului. Deși a reținut expres că reclamanta a notificat rezoluțiunea contractului și a solicitat restituirea sumei de 319000 lei, analiza pe care a efectuat-o s-a concentrat, în esență, pe comportamentul părților în faza executării contractului, respectiv dacă cumpărătorul a informat vânzătorul despre data ridicării mărfii, dacă s-a prezentat

pentru preluare, dacă vânzătorul a refuzat executarea și dacă poate fi reținută întârzierea creditorului. O asemenea abordare corespunde unui litigiu având ca obiect executarea sau neexecutarea obligațiilor contractuale, nu unui litigiu având ca obiect restituirea prestațiilor ca efect al rezoluțiunii.

36. În sensul art. 183 alin. (2) lit. a) din Codul de procedură civilă unul din principalele scopuri ale pregătirii cauzei pentru dezbaterile judiciare este precizarea legii care urmează a fi aplicată și determinarea raporturilor juridice dintre părți (*a se vedea și decizia nr. 2rac-269/22, §54-55*).

37. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție subliniază că anume instanțele judecătorești califică raportul material litigios, nefiind ținute de denumirea actelor juridice încheiate și prevederile legale indicate în conținutul lor (*decizia nr. 2rac-32/23, §38*).

38. Sarcina determinării raportului juridic dintre părți, care aparține instanței de judecată, nu poate fi îndeplinită formal. Aceasta necesită inclusiv o calificare concretă a raportului juridic dintre părți, determinarea limitelor drepturilor și obligațiilor lor în raport cu elementele aflate în litigiu (*decizia nr. 2rac-125/24, §51*).

39. Potrivit art. 921 alin. (1) din Codul civil, dreptul la rezoluțiune se exercită de către partea îndreptățită prin declarație scrisă notificată celeilalte părți contractante.

40. Completul de judecată subliniază că, odată invocată rezoluțiunea prin declarație scrisă notificată celeilalte părți, analiza instanței trebuia să pornească de la verificarea declarației de rezoluțiune și a efectelor produse de aceasta asupra raportului contractual.

41. În prezenta cauză, însă, instanța de apel a soluționat litigiul admitând că contractul continua să producă efecte depline, iar reclamanta ar urmări executarea obligației de predare a mărfii, sau invers, în sensul în care pârâta ar opune neexecutarea obligațiilor asumate pentru a respinge o pretenție bănească.

42. Articolul 901 din Codul civil alin. (1) din Codul civil prevede mijloace juridice de apărare ale unui creditor în caz de neexecutare a obligației debitorului. Important este că aceste mijloace de apărare stau la alegerea creditorului, în contextul disponibilității în drepturile subiective materiale.

43. În acest context, în calitate de mijloace juridic de apărare a creditorului în caz de neexecutare, SRL „Eldj-Fruit” a optat pentru mijlocul prevăzut la art. 901 alin. (1) lit. d) din Codul civil – să recurgă la rezoluțiunea contractului. În acest sens, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție observă că instanța de fond corect a determinat că suma urmează a fi încasată urmare a declarării rezoluțiunii în sensul art. 901 din Codul civil.

44. Or, potrivit art. 926 alin. (1) din Codul civil, prin efectul rezoluțiunii o parte contractantă (beneficiarul) care a primit vreo prestație prin executarea obligațiilor de către cealaltă parte contractantă în temeiul contractului supus rezoluțiunii sau al tranșei contractului supusă rezoluțiunii este obligată să i-o restituie.

45. Astfel, odată ce reclamanta/recurentă a optat pentru rezoluțiunea contractului, obiectul litigiului s-a deplasat de la executarea contractului la efectele rezoluțiunii acestuia, inclusiv la restituirea prestațiilor deja executate.

46. Din conținutul deciziei instanței de apel, contestată, nu rezultă că aceasta ar fi sancționat în vreun mod declarația de rezoluțiune din 9 octombrie 2020, deci a rămas producătoare de efecte.

47. Prin urmare, prin soluția adoptată de respingere a pretenției de încasare a sumei ca efect al rezoluțiunii, instanța de apel a anihilat efectul restitutoriu al prestațiilor deja executate până la rezoluțiune. În consecință, instanța de apel a admis ca prețul achitat pentru o marfă nelivrată să rămână la vânzător, deși vânzătorul/intimat, urmare a rezoluțiunii contractului nu mai este ținut de o obligație de livrare a mărfii.

48. În aceste condiții, reținerea de către vânzătorul/intimat a prețului achitat, urmare a rezoluțiunii contractului de vânzare-cumpărare, devine lipsită de titlu juridic.

49. O abordare contrară acestei concluzii ar crea situația în care cumpărătorul care a ales în calitate de mijloc de apărare – rezoluțiunea contractului, nu ar avea nici dreptul la executarea în natură a contractului, nici dreptul la restituirea prestației executate, ceea ce nu este admisibil.

50. În prezenta cauză, instanța de apel prin respingerea acțiunii pe de o parte a creat o situație în care reclamanta ar fi impusă să își revadă mijlocul de apărare ales în contextul pretenției neexecutări, iar pe de altă parte a transformat o acțiune de dispunere a efectelor rezoluțiunii unui contract într-o acțiune la îndemâna părților în situația în care contractul ar continua.

51. Având în vedere cele menționate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că instanța de apel a depășit limitele examinării cauzei și a examinat chestiuni cu care nu a fost investită, neglijând principiul disponibilității părților de a dispune liber de dreptul său subiectiv, inclusiv de metodele de apărare în caz de neexecutare a obligațiilor contractuale.

52. Completul de judecată reține că, în prezenta cauză, hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată, întrucât aceasta a determinat corect obiectul litigiului și a examinat pretențiile reclamantei în cadrul juridic corespunzător.

53. În aceste condiții, nu se impune o nouă reevaluare a temeiniciei hotărârii primei instanțe, ci, dimpotrivă, menținerea acesteia, deoarece prima instanță a

identificat corect obiectul litigiului, a aplicat cadrul juridic relevant și a dispus, în mod întemeiat, încasarea sumei pretinse și a dobânzii de întârziere.

54. În temeiul art. 445 alin. (1) lit. f) Cod de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție admite recursul declarat de „Eldj-Fruit” SRL, casează decizia Curții de Apel Chișinău din 22 noiembrie 2022 și menține hotărârea Judecătoriei Ungheni din 24 mai 2022, ca fiind legală și întemeiată.

55. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Eldj-Fruit”, reprezentată de avocatul Sorin Brumă.

Casează decizia Curții de Apel Chișinău din 22 noiembrie 2022 în cauza civilă Societatea cu Răspundere Limitată „Eldj-Fruit” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Cidonia” privind încasarea datoriei, și menține hotărârea Judecătoriei Ungheni din 24 mai 2022.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Munteanu

Gheorghe Stratulat